

APPELL

Nr. 4/2018

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

I kamp mot vingårdene

Side 4

Forbereder snøsesongen

Side 10

Nobelprisen: Vanskelig liv
for frigitte IS-fanger

Side 18

Tema:

Norge leder an i kampen mot minene

Side 22-39

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 4, 2018. Årgang 78

Postadresse:
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00
Faks: 22 20 08 70
Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund
E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:
Sissel Fantoft, Ellen Jarli, Ida Kroksæter,
Tamama Norbert, Jørn Henning Lien,
Guro Thobru, Kirsti Knudsen, George
Wright, Anne Håskoll-Haugen, Håkon
Ødegaard, Carolina Peñaloza Cabrera,
Werner Anderson, Christina Johnsen,
Giovanni Diffidenti, Jo Straume,
Camilla Boyle.

Grafisk utforming: LO Media
Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård
Opplag: 30 889

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:
Arild Halsne, tlf.: 915 90 578
E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 16. november

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Sammen for en minefri verden

Barna i Mauritania trenger ikke lenger være redde for å gå til skolen. Landet kunne erklære seg minefritt i 2017 som land nummer 30 etter 1997.

Norsk Folkehjelp engasjerte seg i mineryddingsarbeidet i 1992, for å rydde opp etter 60-, 70 og 80-tallets store kriger i Sørøst-Asia og Sørlege Afrika. Det ble raskt klart at dette er grusomme våpen som er minst like dødelig for sivilbefolkningen som for stridende soldater. Voksne og barn rammes av de skjulte våpnene, ikke bare mens krigene pågår, men i mange tiår etter at de er slutt.

Norsk Folkehjelp engasjerte seg i den internasjonale kampanjen for å forby landminer (ICBL) i 1994, og i 1997 var forbudet et faktum. Kampanjen fikk Nobels fredspris, og forbudet viste seg å være en stor suksess. 80 prosent av alle verdens land har ratifisert avtalen.

En av grunnene til at forbudet er så vellykket, er at det virker stigmatiserende på dem som bryter det, og de fleste av de 32 landene som ikke har signert avtalen hverken produserer eller bruker landminer lenger. Etter at forbudet mot landminer ble vedtatt har internasjonale kampanjer også lyktes i å forby klasebomber og atomvåpen, ved å følge samme oppskrift som ICBL.

Arbeidet med å rydde verden for landminer blir stadig mer effektivt. Men nye aktører, som IS i Syria og Irak, bidrar til å sette kampen mot landminene tilbake. Nye minefelt legges ut, og disse minene lages ikke nødvendigvis på konvensjonelle våpenfabrikker, men improviseres av stridende grupperinger og etterlates under bakken eller inne i ruiner. Krigens bølger videre og vi ser at antallet mineofre igjen øker.

Neste år tar Norge over presidentskapet i Minekonvensjonen. Ambisjonen er å på nytt sette søkelyset på mineryddingsarbeidet og sikre den finansieringen som mangler for at de rammede landene skal nå sine forpliktelser i konvensjonen. Dette er en forutsetning for å nå målet om en minefri verden, slik at alle verdens barn – som barna i Mauritania – får en trygg skolevei.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Landminekonvensjonen har vært avgjørende for drastisk å redusere antallet ofre for landminer, minerammede land og utplassering av nye miner. FOTO: MIRIAM DEPREZ

VIS SOLIDARITET:
Matutdeling i Sør-Sudan

AKTUELT

- 04** Fremdeles uholdbare forhold på Sør-Afrikas vingårder
- 06** Øvelse gjør mester i Norsk Folkehjelp Follo
- 10** Tromsø: Skredsesongen står for døren

VIS SOLIDARITET:

- 16** Livsviktig matutlevering i Sør-Sudan
- 18** Årets nobelpris: Jesidikvinnene er sterkt preget etter IS-fangenskap

UNGDOM

- 14** Typisk norsk språkkafé

TEMA: MINEKONVENSJONEN

– sammen for en minefri verden

- 24** Norge tar over presidentskapet i Minekonvensjonen i 2019
- 28** Forbudet mot antipersonellminer
- 36** Geriljasoldater tilbake til samfunnet i Colombia
- 38** Rydder improviserte miner etter IS

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE: Minerydderne i Vista Hermosa, må være svært nøye og gå forsiktig fram i arbeidet med å rydde miner i Colombia.

Foto: Alexis Aubin

En felles røst

Medlemstallene i organisasjonen CSAAWU, som organiserer arbeidere på vingårder vest i Sør-Afrika, vokser stadig.

Internasjonal oppmerksomhet bidrar til økt innflytelse, men forholdene er fremdeles forferdelige på mange gårder.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ELLEN JARLI [foto]

CSAAWUs generalsekretær Trevor Christians har besøkt Norge flere ganger for å fortelle om kampen for verdige bo- og arbeidsforhold for tusener av arbeidere på sørafrikanske vingårder. I oktober hadde han flere møter med blant annet Fellesforbundet, Vinmonopolet og Norsk Folkehjelp i Oslo. Norsk Folkehjelp støtter CSAAWU gjennom partnerskapet med The Trust for Community Outreach and Education [TCOE].

– CSAAWU ble grunnlagt i 2006 med ett formål: Å gi de aller fattigste og mest sårbare en stemme. I løpet av disse årene har vi gjort oss mange erfaringer, og på flere områder har situasjonen blitt verre for landarbeiderne, sier han.

De mektige gårdeierne bruker sin makt for å hinder arbeiderne i å organisere seg og stille krav om grunnleggende rettigheter.

– De gjør alt de kan for å undergrave vårt arbeid. De sverter oss i mediene, rettsfølger oss og benytter seg i økende grad av

arbeidsformidlere som leier ut arbeidere helt uten rettigheter, forteller Christians.

CSAAWU ble i fjor tildelt Arthur Svendsens internasjonale pris for faglige rettigheter.

GRUNNLEGGENDE BEHOV. Flere landarbeidere har mistet livet, blitt skadet eller havnet i fengsel som følge av en rekke streiker og opprør de siste årene.

– Likevel er vi overbevist om at organisering er den eneste rette veien å gå. Å stå sammen og tale med en felles stemme er vår eneste mulighet til å bedre forholdene. Vårt arbeid har gjort mange mektige mennesker svært sinte. Selv om kravene våre gjelder helt grunnleggende behov, ønsker ikke gårdeierne å gi slipp på sine privilegier, sier Christians.

Generalsekretær Henriette Westhrin kom nylig hjem fra en reise i Sør-Afrika, hvor hun blant annet besøkte arbeidere på vingårder.

– Sør-Afrika er et av de landene i verden hvor ulikhetene mellom rik og fattig er aller størst. Det er vanskelig for oss nordmenn å forstå hvor store forskjellene er, sier hun.

– Vi møtte arbeidere på vingårder som

bodde i skur uten strøm og vann. Selv om de jobber fulltid har de ikke råd til sykeforsikring eller skoleuniformer til barna – knapt nok til mat. Kombinasjonen av mange utfordringer beviser at det er behov for sterke fagforeninger, legger hun til.

TYNNSLITT TÅLMODIGHET. CSAAWU organiserer i dag om lag 5000 landarbeidere i Western Cape-området vest i Sør-Afrika. I tillegg har de knyttet bånd til tilsvarende organisasjoner i andre land som sliter med de samme problemene. CSAAWU har også blitt medlem i The South African Federation of Trade Unions [SAFTU], som har 800 000 medlemmer.

– Jo flere vi er, desto mer kan vi utrette. Jeg frykter – og jeg håper at jeg tar feil – at dette kommer til å slå tilbake på oss. Gårdeierne kommer ikke til å sitte stille og se på at vi danner et stadig sterkere fellesskap. De kommer til å bruke all sin makt på å forsøke å stanse oss. Derfor er vi helt avhengig av solidaritet og støtte fra det internasjonale samfunnet, sier Christians.

Mange landarbeidere har ikke engang tilgang til rent drikkevann, og de jobber med farlige sprøytemidler uten beskyttelsesutstyr. De bor på gårdeierens nåde under elendige boforhold, og selv om de jobber 45 timer i uka, tjener mange så lite at de sulter.

– Siden arbeiderne ikke eier sine egne boliger kan de når som helst kastes ut av hjemmene sine hvis de ikke kan jobbe lenger eller hvis gårdeierne finner ut at de har organisert seg. Gårdsarbeidere som har jobbet i 40–50 år får ingenting når de ikke lenger kan arbeide, og barn kastes ut av hjemmene sine når de fyller 18 år, sier Christians.

CSAAWU ønsker å behandles som en likeverdig forhandlingspartner, og at deres krav blir hørt og tatt til etterretning.

– Apartheid lever fremdeles i beste velgående på den sørafrikanske landsbygda. Gårdeierne er rasister som ser på de svarte arbeiderne som underlegne og verdiløse. Men det er en farlig holdning, for selv om vi er tålmodige, er tålmodigheten i ferd med å bli tynnslikt. Det er de mange streikene og opprørene tydelige bevis på, sier han.

CSAAWU [The Commercial, Stevedoring, Agricultural and Allied Workers Union]

- Fagforening for landarbeidere dannet i Robertson-området i Western Cape-regionen i Sør-Afrika.
- Ble grunnlagt i 2006 for å kjempe mot de grufulle forholdene mange av Sør-Afrikas landarbeidere lever under.
- Bare fire prosent av Sør-Afrikas landarbeidere er organisert, og de har historisk hatt det laveste lønnsnivået i landet.
- I løpet av de siste tjue årene har mange landarbeidere mistet jobbene sine og blitt kastet ut fra gårdene de har bodd på, ofte i generasjoner.

BESØKTE NORGE: Generalsekretæren i vinarbeidernes fagforening CSAAWU, Trevor Christians, besøkte Norge i høst og hadde møter med blant andre Vinmonopolet.

INGEN VEI TILBAKE. I ett av Vinmonopolets utsalg i Oslo finner Trevor Christians raskt fram til hylla med viner fra Sør-Afrika. Flere av dem har merkelapper som skal dokumentere fair trade og etisk handel.

– Jeg kjenner til flere av gårdene hvor disse vinene kommer fra, og der er forholdene for

arbeiderne helt forferdelige, så disse merkelappene er ofte bare tomme løfter. Vi er opptatt av å bevisstgjøre forbrukerne slik at de ikke uten videre tror på vakre ord og fine formuleringer, sier han.

– Press utenfra er et språk gårdeierne forstår. Deres anliggende er profitt. Derfor

CSAAWUS 23 KRAV

- › Minimum 250 rand [ca. 147 kroner] per åttetimersdag
- › En 13. månedslønn
- › Arbeiderne må eie sine egne hjem
- › Husene må oppgraderes med bedre sanitærforhold
- › Trygg transport til by, skole, sykehus etc.
- › Forby arbeidsformidlere – dette er en form for slaveri
- › Slutt på akkordarbeid
- › Likestilling på arbeidsplassene
- › Fulle svangerskapsrettigheter for alle kvinner, også sesongarbeidere
- › Gårdeiere må bidra til et sykefond for arbeiderne og deres familier
- › Organisasjonsfrihet
- › Kollektive forhandlinger gjennom Forum for Agriculture
- › Pensjonsfond for arbeiderne
- › Opprettelse av et fond for å bekjempe alkohol- og rusmisbruk og kjønnsbasert vold
- › Kompensasjon til alle pensjonerte og uføre arbeidere
- › Barnehager og lekeplasser til gårdsarbeidernes barn
- › Tilbud til ungdom på gårdene
- › Tilgang på jord som sikrer mattilgang
- › Utdanning- og utviklingsmuligheter for gårdsarbeiderne
- › Minimum fem dagers fravær for å sørge for familien
- › Betaling for 45 timers arbeidsuke når det regner
- › Slutt på den økonomiske boikotten av gårdsarbeidere og -beboere
- › Barn av gårdsarbeidere skal slippe å bli kastet ut når de fyller 18 år

er den internasjonale støtten vi får helt avgjørende for vår kamp. Vi er innstilt på at den kommer til å bli lang og hard, men det er ingen vei tilbake, fastslår Trevor Christians.

Best når det gjelder

Norsk Folkehjelp Follo har spesialisert seg på søk og redning, og bruker gjerne en hel helg på intensiv trening under mest mulig realistiske forhold. Det gir et sammensveiset lag som fungerer effektivt under krevende aksjoner.

SISSSEL FANTOFT [tekst]

IDA KROKSÆTER & SISSSEL FANTOFT [foto]

Det er et lett duskregn i lufta når Norsk Folkehjelp Follo spesialbygde utrykningsbil snirkler seg oppover en skogsvei dypt inne i Sørskogen i Nittedal. Målet er Lillomarkskapellet, et kapell og overnattingssted laget har leid. Tolv aktive medlemmer har satt av helga til intens trening på situasjoner de risikerer å møte i virkeligheten.

– Vi får trent på mange scenarier, og samtidig har det en sosial funksjon. Når vi rykker ut på søk- og redningsaksjoner skal vi fungere faglig, men også som et team, derfor er det en stor fordel at vi kjenner hverandre godt, sier Erlend Aarsæther.

Han er til daglig nestleder i organisasjonsavdelingen på Norsk Folkehjelps hovedkontor,

ERLEND AARSÆTHER: Det er viktig at mannskapene kjenner hverandre og øver sammen jevnlig. Da er det lettere å takle vanskelige og kritiske situasjoner.

NORSK FOLKEHJELP FOLLO

- 100 aktive medlemmer og støtte-medlemmer
- 20–30 deltar på øvingshelgene
- 37 aksjoner i 2017 og 40 hittil i år
- Største bidragsytere: Extrastiftelsen, Gjensidigestiftelsen

og er i tillegg frivillig i Norsk Folkehjelp Follo. Han koordinerer øvelsene denne helga.

– De som kjenner hverandre godt har felles mentale modeller og forventninger. Trening er ferskvare – jo mer du trener, desto større progresjon har du. Hvis du vet hva du skal gjøre, er du mer komfortabel med å gå inn i situasjoner som de fleste synes er ubekvemme, sier han.

REALISTISKE SCENARIER. Det to store hovedgrupper av savnede personer i aksjonene Norsk Folkehjelp Follo deltar i: Dementte og personer med økt selvmordsrisiko. I tillegg kommer for eksempel barn, jegere og turgåere som har gått seg bort.

Temaet for helga er akutt førstehjelp, og deltakerne øver blant annet på å stanse større blødninger, alvorlige hypotermifeller, traumebehandling og hjertestarter. Når de

ULENDT TERRENG: Til tross for mørke, vått underlag og

får beskjed om å lete etter en savnet og antatt skadet person i skogsterreng, faller alle raskt og naturlig inn i sine roller.

Harald Wisløff tar plass i utrykningsbilen, som er stappfull av førstehjelpsutstyr, mens de andre starter søket til fots.

– Vi forsøker å lage caser som er så like det vi kan oppleve i virkeligheten som mulig. Når det virkelig gjelder, har vi ikke tid til å nøle, sier Aarsæther.

Etter noen minutter kommer beskjeden om at den savnede er funnet. Selv om det regner og er mørkt, jobber teamet raskt og effektivt med å få den skadde over på en bære, som de forsiktig bærer ned en skrent og til utrykningsbilen.

– Redningstjenesten i Norge er basert på frivillighet. Ambulansen stopper ved auto-vernnet, og politi og brannvesen har ikke mannskap nok til å søke etter savnede. Det

bratte skråninger bringer redningsmannskapene den savnede trygt til ambulansen.

LILLOMARKSKAPELLET: Norsk Folkehjelp Follo har leid overnattingsstedet i Nittedal for en helg med intensiv trening.

er vi som sitter med kompetansen og utstyret, sier han.

DELER PÅ KUNNSKAPEN. Medlemmene i Norsk Folkehjelp Follo jobber med ulike ting til daglig, men deler et felles ønske om å bidra i det frivillige arbeidet.

– Jeg dør uten frivillighet, og det gjør Norge også. Jeg har vært frivillig hele mitt voksne liv, og meldte meg inn i Norsk Folkehjelp fordi jeg hadde lyst til å være med i en ren søk- og redningsgruppe. Vi har mange medlemmer som har god kompetanse i førstehjelp, og jeg synes det er helt fantastisk at de deler kunnskapen sin med oss andre, sier Harald Wisløff, som til daglig jobber i markeds- og kommunikasjonsavdelingen i NAF.

Blant gjengen i Lillomarkskapellet er det blant annet sykepleiere, ingeniører, en ordensvakt, en prosjektleder innenfor IT og en fersk røyk- og redningsdykker i Oslo brann- og redningsetat – Anna Lund Bjørnsen.

– Jeg har stor nytte av det jeg lærer her i jobben min, og håper at jeg etter hvert også kan bidra mer inn i laget med kompetansen min derfra, sier hun. – Det er utrolig mange dyktige folk her, og jeg lærer masse om før-

TEAM: Øvelsen er i full gang og den savnede er funnet. Nå skal han flyttes over på en bære og fraktes ut av skogen.

MANGFOLDIG BAKGRUNN: Medlemmene i Norsk Folkehjelp Follo jobber med ulike ting til daglig, med yrker som kommunikasjonsrådgivere, it-konsulenter, brannfolk, ingeniører og sykepleiere.

stehjelp, redning og transport til ukurante steder.

KOSTBART UTSTYR. Norsk Folkehjelp Follo leier ut sine tjenester til oppdrag de har faglig utbytte av. Resten av lagets utstyr og aktiviteter finansieres gjennom midler fra ulike stiftelser.

– Denne helga er for eksempel finansiert av en tildeling på 30 000 kroner fra Extrastiftelsen. Pengene går til leie av lokaler, mat og innkjøp av nødvendig utstyr, forteller Harald Wisløff.

Han anbefaler alle lag å skaffe seg en oversikt over hvor det er mulig å søke støtte, og bruke tid på søknadene.

– Vi har for eksempel en fast rutine om å søke støtte fra Extrastiftelsen, som deles ut to ganger i året. Det er enkle søknader som går raskt å fylle ut, og vi sender gjerne inn

tre. Det er viktig å ikke kun søke om støtte til utstyr, men også til ulike aktiviteter som denne øvingshelga, sier han.

PÅ LIV OG DØD. En av øvelsene denne helga går ut på å redde en pasient som har falt om på et soverom. Pasienten er en avansert dukke.

– Hvis vi er raskt på pletten når en person faller om, er sjansen for gjenoppliving stor. Med denne dukka kan vi trene på medisinsk simulering, som er relativt nytt i redningstjenesten, mens for eksempel flybransjen har gjort dette i mange år. Vi kan rett og slett la dukka dø for så å gjenopplive den, og det får vi jo ikke trent på hvis vi bruker levende markører, sier Aarsæther.

I år har Norsk Folkehjelp Follo deltatt i en håndfull aksjoner hvor de har funnet døde personer. Andre ganger er det nære på.

– Vi vet at vår innsats kan bety forskjellen

på liv og død. Treningen vi får her er helt uvurderlig, den gjør at vi reagerer uten å nøle når vi får en dramatisk melding, sier han.

HYLLER BAKKEMANNSKAPET HJEMME. Medlemmene i laget er enig om at den frivillige redningstjenesten bør få bedre grunnfinansiering, slik at de kan bruke tid og krefter på å øke kompetansen.

– Vårt budskap til politikerne er at dette er en såpass krevende hobby som krever kurs, trening og kostbart utstyr. Da er det håpløst hvis vi må bruke fritida vår på å steke vaffer for å tjene penger til laget, sier Ida Kroksæter, til daglig kommunikasjonsrådgiver i Norsk Folkehjelp.

Flere av dem som tilbringer helga i Lillomarkskapellet har ofret dyrebar fritid med familien for å være her. En av dem er Eileén Bové, som har to små barn hjemme.

FØRSTEHJELP: Eileén Bové trener hjertekompresjon på en avansert dukke.

– Jeg er heldig som er gift med en mann som godtar at jeg plutselig drar av sted under middagen eller midt på natta. Da vi møttes var jeg tydelig på at det ikke er så enkelt å være i et forhold med en som er frivillig i redningstjenesten. Jeg synes faktisk det er bakemannskapene på hjemmefronten som fortjener den største takken – det er de som gjør det mulig at vi kan stille opp når alarmen går, sier hun.

Ida Kroksæter har mange ganger stilt frivillige spørsmålet om hvorfor de bruker fritida sin på å hjelpe andre.

– Det svaret jeg oftest får er: «Hvis ikke jeg gjør det, hvem skal gjøre det da?» Hvis ingen tar ansvar er det jo ingen som kommer og leter etter dem som har gått seg bort, sier hun.

ALARMEN GÅR. Bare dager etter øvelsesshelgen gikk alarmen på ordentlig og Norsk Folkehjelp Follo rykket ut på nok en leteaksjon. Den savnede ble funnet i terrenget, sterkt nedkjølt og nok en gang viste det seg at realistisk trening fort kan bli avgjørende for utfallet.

– Her sto vi plutselig i en virkelig situasjon med en pasient som var kritisk skadd. Da betyr det enormt mye at alle vet hva de skal gjøre, hvordan utstyret fungerer og at man er trygg i rollen. Utfallet kunne fort blitt et helt annet, hvis det ikke var for godt trente mannskaper med høy kompetanse, sier Erlend Aarsæther.

Sju i Norsk Folkehjelp Follo

Hvorfor er du frivillig i redningstjenesten?

THOMAS MURIBØ (33)

Elektroingenør

– Jeg meldte meg inn i Norsk Folkehjelp fordi jeg ønsker å bidra frivillig i søk- og redningstjenesten. Jeg har rett og slett lyst til å gjøre en innsats.

EILEÉN BOVÉ (38)

Ordensvakt

– Jeg har vært frivillig i Røde Kors i mange år, men søkte meg hit fordi jeg ønsket å være med i et lag som er mer spisset på søk og redning.

EGILL THORARINSSON (30)

Prosjektleder innenfor IT

– Jeg kommer fra Island, hvor det er en sterk kultur for frivillig redningstjeneste. Jeg hadde planer om å melde meg inn der, men da jeg flyttet til Norge var det naturlig å ta kontakt med Norsk Folkehjelp i stedet.

MAIKEN WINQUIST (27)

Sykepleier

– Jeg får ekstremt mye førstehjelpsøvelse her og får brukt kunnskapen min bredere enn jeg gjør i jobben. Helger som dette gir både intensiv trening og mye positivt samhold i laget.

ANNA LUND BJØRNSEN (30)

Røyk- og redningsdykker

– Det er mange flinke folk i laget som jeg lærer masse av. Jeg trekker veksler på det jeg lærer her i jobben og omvendt.

CECILIE AARSÆTHER (29)

Sykepleier

– Jeg lærer mye her som jeg kan bruke i jobben – der er det ikke så mye grunnleggende førstehjelp. Det at vi kontinuerlig øver, er veldig nyttig.

JARLE DYREGROV HAUKELAND (29)

Ansatt i Norsk Folkehjelp

– Jeg fikk en liten forsmak på førstehjelp og redningstjeneste i militæret, og hadde lyst til å lære mer. Her er det mange ressurspersoner som deler sin kunnskap, og et veldig inkluderende og fint miljø.

IDA KROKSÆTER [tekst og foto]

FØLGER VÆRMELDINGEN. Linda Cecilia Haaland kan mer enn de fleste om snø, og følger

– Det er mulig å kjøpe veldig bra skiutstyr i dag som gjør at du kan komme deg på de mest fantastiske fjelltoppene uten å ha mye erfaring fra før. Det er på mange måter en positiv ting, men det er også litt skummelt. Du kan jo ikke kjøpe skredkunnskapen i samme slengen. Den må du faktisk lære deg, og det kan ta lang tid, sier Haaland.

SNØEKSPERT: Linda Cecilie Haaland er fagleder i skredgruppa til Norsk Folkehjelp Tromsø. Hun merker at interessen for topp-turer er økende, men også at kunnskapen om skredfare ikke nødvendigvis følger med.

Militæret mot miljøakti

Leonel George fra Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon COPA lever under konstante trusler på grunn av sitt engasjement. Nå er han ettersøkt sammen med 17 andre miljøaktivister fra en rekke sosiale organisasjoner i Honduras.

JØRN HENNING LIEN [tekst]
COPA OG TORUNN AASLUND [foto]

Siden 1. august 2018 har en gruppe aktivister oppholdt seg i en provisorisk leir i for å hindre videre arbeid med mineralutvinning rundt byen Tocoa, nord i Honduras. De har blitt anklaget for å ha tilranet seg land og forårsaket skader på eiendommene til gruvefirmaet Inversiones Los Pinares.

– Ifølge flere forskningsinstitusjoner i Honduras kan det kontroversielle gruveprosjektet ødelegge drikkevannet for 14 lokalsamfunn og mer enn 90 000 mennesker, sier George. – I tillegg har konsesjonen for utvin-

ning gått gjennom hendene til kjente narkokriminelle til dagens eiere.

Lokale myndigheter erkjenner at dette har funnet sted, likevel bruker de hastedomstoler ment for å bekjempe alvorlig, organisert kriminalitet for å stoppe aksjonistene. Arrest- og flytteordre har blitt utstedt for 18 aktivister, deriblant Leonel George og flere andre ledere for ulike lokale organisasjoner.

118 MILJØAKTIVISTER DREPT. Leonel George besøkte Norge og Norsk Folkehjelp for kort tid siden sammen med menneskerettighetsadvokaten Martin Fernandez fra organisasjonen MADJ. De delte sine bekymringer over

MARS 2018: Sammen med advokat Martin Fernandez [t.v.] fra menneskerettighetsorganisasjonen MADJ var Leonel George i Norge for å søke støtte til motstandskampen.

truslene, volden og motstanden som stadig øker mot sosiale organisasjoner i Honduras.

– Å protestere mot et gruve- eller damprosjekt, som folkene i Tocoa gjør, er ikke kriminelt. Uten denne motstanden vil ikke det 35 dekar store området overleve som livsgrunnlag for lokalsamfunnet. Reaksjonen vi får kan derimot kalles statsterrorisme, hevder advokaten Menjivar Rosales.

Han får støtte av Juana Esquivel, menneskerettighetsforsvarer i stiftelsen San

vister

Alonso Rodriguez: – Organisasjonene har blitt ofre for svertekampanjer igangsatt av gruvefirmaet Inversiones Los Pinares. Firmaer, lokale og nasjonale myndigheter fremmer alle gruvevirksomheten som den eneste muligheten til utvikling i lokalsamfunnet. De ønsker å behandle oss som terrorister og narkotikahandlere.

Sammen med Leonel George og COPA jobber de med menneskerettigheter og natur- og rettsvern i et land med svært dårlige vilkår

for frivillig arbeid: Siden 2010 har minst 118 miljøaktivister blitt drept i Honduras.

FORFLYTTET MED MAKTT. Søndag 28. oktober 2018 ble aktivistene fjernet av politiet, militæret og gruveselskapets sikkerhetsvakter. Stemningen i Guapinol er svært spent etter det lokalbefolkningen kaller overgrep fra myndighetenes side mot et lokalsamfunn som forsvaret retten til rent drikkevann og som forsvaret seg mot systematiske brudd

PROTESTERER: I en provisorisk leir protesterer aktivister fra COPA og andre organisasjoner mot gruvevirksomhet som forurensar drikkevannet for 90 000 mennesker.

COPA:

Coordinadora de Organizaciones Populares del Aguán

- › COPA er engasjert i konflikten mellom småbrukere og store landeiere i Aguán-dalen
- › Etter en moderniseringsreform av landbruket ble det lov for store bønder og grunneiere å kaste ut småbønder fra gårdene deres
- › Med myndighetenes velsignelse har småbøndene blitt fratatt alt de eier, og mange av dem lever i ekstrem fattigdom
- › Lederne og aktivister i COPA forfølges, trues og dreptes

på menneskerettighetene fra gruveselskapets side.

– Tildelingen av konsesjonene til gruveselskapet er åpenbart korrupt, sier George.
– De er i strid med nasjonale og internasjonale lover, og i strid med traktater og konvensjoner underskrevet av regjeringen i Honduras.

For Norsk Folkehjelp er den negative utviklingen for sosiale organisasjoner i Honduras velkjent.

– Det er det et stort paradoks at urfolks rettigheter og hensynet til miljøet ikke betyr stort i møtet med legaliserte krav til jord og utvinning. Nesten all form for politisk motstand blir møtt med trusler, trakassering, straffeforfølgning eller vold. Norsk Folkehjelp ser med stor bekymring på kriminaliseringen av miljø- og menneskerettighetsforkjempere i Honduras, sier generalsekretær Henriette Westhrin.

Camilla Boyle

Hva med fellesskapet?

Det finnes et skap du ikke bør komme ut av: fellesskapet!

I en tid der det skal postes selfies, det skal skrives selvbiografier og det skal selvsaliseres, er det ikke lett å holde seg til fellesskapet. Noen forlater det for å bygge karriere og noen drar på jakt etter eventyr.

Filmer, sanger og «dypt tankevekkende» sitater på facebook forteller oss at vi skal leve slik at når vi ligger på dødsleiet og ser tilbake på livet skal vi tenke på alt vi gjorde, opplevde og fikk til. De samme filmene, sangene og «dypt tankevekkende» sitatene sier også at det er opp til deg selv å leve slik. At det er kun deg det handler om.

Hva med fellesskapet? Hva med fellesskapsrealisering?

Verden har vist at overdreven oppmerksomhet rundt egeninteresser fører til konflikter. Det bygges murer på landegrensene, og mennesker i sårbare situasjoner møter stengte dører. Flere blir ensomme. De som faller utenfor fellesskapet søker til andre -skap, og noen havner i svært dårlige miljøer.

Mange er så opptatt av eget byggeprosjekt at de ikke skjønner at dersom vi alle bygger på samme prosjekt vil jobben bli mindre, men resultatet større og bedre. Noen er så opptatt av seg selv at de ikke har tid til å hjelpe dem som hverken har utstyr eller materialer til å bygge noe alene.

Vi som har meldt oss inn i Norsk Folkehjelp har valgt fellesskapet.

Vi bruker fritida i skogen og på fjellet for å lete etter mennesker som har gått seg bort. Vi inkluderer asylsøkere og flyktninger gjennom språkkafé og leksehjelp, vi plastrer sår på fotballturneringer og vi møter opp både på og utenfor Stortinget for å si vår mening. Vi demonstrerer og appellerer, søker og redder. Og vi gjør det for fellesskapet.

Fellesskapet må være stort. Det skal romme mange. Fellesskapsrealisering handler om å sørge for at det alltid er plass til dem som ønsker å være med og det handler om å velge denne skapelsen framfor en annen.

Det gjør oss ikke til kjendiser eller rikinger. Det generer heller ikke millioner av følgere på sosiale medier. Men det har en verdi. En verdi som ikke kan måles i penger.

Den dagen vi ligger på dødsleiet og ser tilbake på livet, kan vi tenke på alt vi gjorde sammen med andre. For noe større enn oss selv. Noe som vil leve videre også etter at vi dør. **Det er fellesskap!**

Typisk norsk

I Sagene bydel i Oslo er det et yrende liv når folk fra alle verdens hjørner samles til språkopplæring.

GURO THOBROU [tekst og foto]

På Sagene Frivillighetssentral er språkkafeen godt i gang denne søndagen i november. Litt over tjue mennesker er samlet rundt tre bord, inndelt etter hvilket nivå av norsk de er på, alle med en kopp med noe varmt i.

Det er Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, som låner lokalene og driver kafeen hver søndag mellom klokken 13 og 15. Det dukker opp et varierende antall besøkende som ønsker å lære norsk, trene seg opp gjennom uformell samtale, spille spill, drikke kaffe og utveksle erfaringer.

Rafael Andrezejczuk fra Polen er svært begeistret for opplegget. Han jobber som lastebilsjåfør i Norge og setter pris på å få lære om norsk kultur gjennom disse søndagsarrangementene.

– Vi snakker om alt fra likestilling og janteloven til Edvard Munch og det å gå på langløp, nei, langrenn, forteller han med et smil.

Han begynte å stå på ski i fjor, falt mye, men syntes det var gøy allikevel. Norsken hans er godt forståelig, og i gruppa er de flinke til å rette på hverandre og snakke om hva som egentlig er det riktige ordet. «Janteloven» rettes til «janteloven», for eksempel.

FÅR NYE VENNER. Narmina Hasanova kommer fra Aserbadsjan og bor på Ullern. Hun var aktiv på språkkafeen for ett år siden, så hadde hun en liten pause, men nå reiser hun til Sagene så ofte hun kan.

– Å lære om janteloven fortalte meg noe om kjernen i det norske folket, forteller hun ivrig. – På en språkkafé er det enklere å forstå hvordan samfunnet er, enklere enn på norskkurs, synes jeg. Og det er fint å komme hit i stedet for å dra til sentrum, for her er det ikke så mange mennesker.

Yu Chi fra Kina istemmer:

– Det er lettere å bli kjent når det ikke er så mange, sier han.

FRIVILLIGE: Amanda Hylland Spjeldnæs og Malin Brueland har begge noen måneders erfaring med språkkafé og synes det er givende å få følge deltakerne i deres progresjon

språkkafé

Yu kom til Norge for tolv år siden for å ta en mastergrad på NTNU i Trondheim. Da han var ferdig der, fikk han jobb i Oslo. Men det var først da kona Ying kom hit for 3,5 år siden at Yu begynte på språkkafé.

Yu liker godt systemet i Norge med at det er flere måter å lære språket på.

– Vi har for eksempel lært bursdagssangen og nasjonalsangen, sier han, og begynner å nynne.

Rafael nynner også fra andre siden av bordet, og plutselig sitter vi der og synger første vers av *Ja vi elsker*.

– Det er fint å få venner fra ulike deler av verden også, sier Yu. – Det kan være litt vanskelig å snakke om politikk, da. Helst prater vi om andre temaer.

Så penser de over på hvordan Norge ser ut med deres øyne. De ler litt og nevner nistepakke, frivillig hytteliv i kulda og brunost som ting de ser på med et litt skrått blikk.

TAKKNEMLIGE DELTAKERE. Malin Brueland og Amanda Hylland Spjeldnæs er de frivillige fra Solidaritetsungdommen denne dagen. De pleier å være rundt seks personer, så denne søndagen har de to nok å henge fingrene i.

– Det merkes at det blir satt pris på at vi gjør dette, sier hun. – Vi får ofte meldinger på Facebook om at deltakerne er glad for å få komme hit og liker det miljøet som er her.

Hun forteller at det stort sett går greit å arrangere språkkafeen, særlig når de er flere om oppgavene.

– Vi lager et arrangement på Facebook, og lager kaffe og rydder etter at vi er ferdig. Vi har ofte ganske mange besøkende her. De som er litt varme i trøya tar gjerne med seg nye venner de har møtt på språkkurs, og så baller det på seg. Det hender vi arrangerer noe utenfor dette lokalet også, som tur til Sognsvann. Men siden ikke alle er på Facebook, holder vi oss ofte til nærmiljøet.

STORT BEHOV. Thanh Nguyen har vært i Norge siden 2010 og jobber på Skøyen. Språket på jobben hennes er engelsk, men nå har sønnen begynt på skole, og det er ekstra viktig for henne å lære seg norsk for å kunne snakke

SPRÅKKAFE: Ying, Yu, Malin, Rafael og Narmina har funnet tonen gjennom lek, spill og samtaler om emner som opptar dem.

med sønnens venner. Hun vil gjerne også snakke bedre med kollegaene sine. Språkkafé er stedet å lære det på, mener hun.

Amanda fra Solidaritetsungdommen merker at det er et stort behov for arbeidet de gjør.

– Det kommer jo veldig mange hit. Mange går på voksenopplæring også, og har dette som et hyggelig tillegg. Noen av de frivillige har heller ikke norsk som morsmål, så det er ofte ikke så stor forskjell på frivillige og deltakere. Noen er her som studenter og har lært seg norsk fort, og så bidrar de med det de har lært. Det hender at vi har oppfordret folk til å ta med mat, og det hender at noen har bakt en kake. Det er ofte de samme som kommer igjen. Det er nesten rart de ikke går lei, sier hun og ler.

EN SAMMENSVEISET GJENG. Amanda hadde lyst til å jobbe frivillig og søkte på nett etter alternativer. Norsk Folkehjelp var den organisasjonen som traff henne best, så da meldte hun seg inn. Hun var med da språkkafeen startet opp på Sagene høsten 2016, og nå er hun nestleder for Solidaritetsungdom Bislett.

– Vi er to lokallag som samarbeider og drar veksler på hverandre. De frivillige blir veldig

godt kjent, det er flere språkkafeer i Oslo og mange møter hverandre. Vi blir en gjeng, så det er veldig hyggelig, sier hun.

Hun har alltid en god følelse etter at språkkafeen er over.

– Jeg lærer alltid noe nytt, får høre sterke historier og lærer masse om kommunikasjon. Det oppstår gjerne en del misforståelser på grunn av språk og kultur, men vi har det veldig hyggelig allikevel.

STORE FRAMGANGER. Denne søndagen hjelper Malin Narmina med retting av en tekst etter at de andre har gått.

– Det er til en eksamen, så jeg må lære meg formuleringene bedre. Det er veldig fint at Malin kan hjelpe meg når hun har tid, sier Narmina.

Amanda forteller at hun synes er fint å følge deltakerne over lengre tid. Fra de stenger kaféen i mai til de åpner i september er det mange som rekker å bli gode i norsk.

– Å se at norskkunnskapene deres skyter i været er kanskje noe av det beste med å være her, avslutter hun.

Matvarehjelp redder liv

Det er tidlig morgen, og dusinvis av interflyktninger begynner å samle seg i byen New Fangak i Jonglei, den største av Sør-Sudans ti delstater. De venter på matvarehjelp fra Verdens matvareprogram (WFP) og Norsk Folkehjelp.

TAMAMA NORBERT [tekst og foto]

I fire dager har mange menn og kvinner arbeidet hardt for å losse matvarene fra lastebåten som WFP har leid. Båten har fraktet varene fra byen Bor, og har ankret opp ved elvebredden, mindre enn en kilometer unna der sideelva Phow River renner sammen med hovedelva Den hvite Nilen.

Endelig starter matvareutdelingen, og i løpet av dagen har en stor menneskemengde ankommet New Fangak. 90 prosent av dem er kvinner, av og til ledsaget av sine tenåringsbarn. Mennene er sjelden å se. Noen få har dukket opp, men står i utkanten og betrakter matdistribusjonen i stillhet. Kvinnene står for praten. Det er de som har matkortene som er utstedt av Norsk Folkehjelp.

Neste dag fortsetter utdelingen uavbrutt fra morgen til sen ettermiddag. Den tredje dagen er det folk over alt. Elvebredden er fylt av motorbåter og kanoer, fortøyd og klar til å frakte maten hjem.

FIRE ÅR PÅ FLUKT. Vi har kommet hit med Norsk Folkehjelps båt. Det tok to og en halv time fra delstatshovedstaden Old Fangak, en tidligere britisk garnisonsby. Jeg betrakter motorbåtene. En av dem styres av en gutt med dreadlocks som vifter med banneret til den spanske fotballklubben Barcelona. Båten ser ut til å være bygd lokalt, med et robust

NØDHJELP: Kvinner og barn i kø for å få utdelt matvarehjelpen fra Norsk Folkehjelp. Mange av internflyktningene her har vært på flukt i over fire år.

metallisk skrog og en tilsynelatende kraftig utenbordsmotor. Den brukes vanligvis til elvetransport. Det finnes ikke noen veiforbindelse mellom byene Old og New Fangak.

Jeg spør med en i teamet som deler ut lunsj. Han svarer: – Når vi har begynt med matutdelingen har vi ikke tid til å spise. Det må vi tenke på senere. Han ler mens han flytter oppmerksomheten til en eldre kvinne som har dårlig syn.

– Teamet mitt er levende opptatt av arbeidet sitt, sier han. Han heter Chot Yak og jobber for Norsk Folkehjelp i området. – De fleste har jobbet her siden 2014, fortsetter han, før han springer fram for å hjelpe kvinnen som strever med å løfte en sekk med korn opp på hodet sitt.

Mange internflyktninger føler seg hjemme her. Majoriteten kommer fra Nuer-folket, og

har samme språk og kulturelle bakgrunn som lokalbefolkningen i området.

– De fleste har bodd her i over fire år nå, forklarer Chot. – De har flyktet fra ulike områder i landet, fra Malakal, Kaldak, Khorflus, den tidligere delstaten Unity og Juba, sier han.

Den første tiden etter flukten livnærte mange seg av det de fant i naturen for å overleve, som blader og frukt. Dette endret seg da Norsk Folkehjelp på vegne av WFP begynte å distribuere matvarer i området i 2014.

LEVER SAMMEN MED LOKALBEFOLKNINGEN.

Hoveddelen av internflyktningene lever sammen med lokalbefolkningen og har fått tildelt jord av kommunen der de har satt opp enkle hus. Noen har fått tilgang til dyrkbare områder langs Phow River, nok til å fø kveget sitt. Den generelle matvaresituasjonen blant lokalbefolkningen er likevel slik at internflykt-

VERDENS MATVARE-PROGRAM (WFP)

WFP er verdens største nødhjelpsorganisasjon, men driver både nødhjelpsarbeid og langsiktige utviklingsprosjekter. Organisasjonen har ca. 11 000 ansatte, og hvert år får om lag 80 millioner mennesker i over 80 land mat og hjelp fra WFP.

WFP har et årlig budsjett på rundt 25 milliarder kroner. I motsetning til andre FN-organisasjoner mottar ikke WFP driftsstøtte fra FN, men blir kun finansiert av frivillige bidrag fra stater, private organisasjoner, bedrifter og privatpersoner. Norge er en av de største bidragsyterne til WFP, og også et av få giverland som gir driftsstøtte til WFP, med en forutsetning om at pengene ikke blir brukt til å kjøpe genmodifisert mat.

KILDE: FN-SAMBANDET

ningene er avhengig av matvarehjelp. På grunn av borgerkrigen i landet er det vanskelig å finne alternative kilder til ernæring og inntekt.

Folk har begrenset tilgang til helse- og andre sosiale tjenester, og mange må bruke elvevannet også til drikkevann. Dyrket mark er et sjeldent syn, og selv om husholdningene dyrker mat til eget bruk, skjer det på små områder rett ved husene de bor i.

HÅP OG MOTSTANDSKRAFT. Dagen etter – på vei til speedbåten – passerte vi stedet der Norsk Folkehjelp hadde delt ut mat. Dagen før var stedet fylt av mennesker. Nå lå det øde, med unntak av en håndfull menn som ryddet bakken for ødelagte bokser. Flaggene til WFP og Norsk Folkehjelp, som hadde vaiet over stedet for bare noen timer siden, var nå trygt pakket sammen i påvente av den neste matvaredistribusjonen.

Da vi forlot øya tenkte jeg at jeg muligens kunne beskrive dette samfunnets tro og følelser med to ord – håp og motstandskraft. For nesten alle jeg hadde vært i kontakt med de siste ti dagene hadde et ukuelig håp om at freden ville komme tilbake til landet slik at de kunne ta fatt på den lange reisen med å gjenoppbygge framtida og nyte livets goder igjen.

Marys håp for framtida

Mary Nyadak er 30 år gammel og mor til tre. Hun er en av de mange internflyktningene i Old Fangak. Hun flyktet hit gjennom kule-regnet i Malakal, hovedstaden i delstaten Upper Nile, ti mil lenger nordøst og porten til oljefeltene.

– Da kampene startet i Malakal, flyktet jeg med familien min til elvebredden, og vi kom oss omsider til Old Fangak noen uker senere, sier Nyadak, mens hun steller spebarnet sitt foran sitt midlertidige husvære, 300 meter fra elvebredden.

Nyadak og hennes unge familie har bodd her siden 2015, og overlever hovedsakelig på nødhjelpen fra Norsk Folkehjelp.

– Matvarehjelpen har vært til stor hjelp for oss. Uten denne støtten hadde livet vært hardt, så vi er svært takknemlige, sier hun.

Mot alle odds har de internt fordrevne i Old Kandak beholdt håpet om at landet skal bli såpass fredelig og trygt at de kan vende tilbake til sine hjem. Nyadak

VIL VENDE HJEM: 30 år gamle Mary Nyadak håper hun snart kan vende hjem sammen med sine tre barn.

tror at dette kan skje i nærmeste framtid. Enn så lenge er hun takknemlig for støtten fra Norsk Folkehjelp og WFP, og oppfordrer dem til å fortsette med matvarehjelpen til flyktningproblemet er løst.

Venter på at freden skal vende tilbake

De siste fire årene har internflyktningen Nyadoar Boya bodd i Old Fangak. Før hun søkte tilflukt her, bodde hun i Malakal, men måtte flykte fra krigshandlingene der.

– Old Fangak er hjembyen min, men jeg har levd det meste av livet i Malakal. Da kampene brøt ut, måtte jeg vende tilbake hit, sier den 28 år gamle åttebarnsmoren. To av hennes yngste sitter ved siden av henne på teppet og lytter stillferdig til samtalen.

I likhet med de fleste internflyktningene måtte Nyadoar rømme nesten tomhendt, og hun har mistet mange av eiendelene sine i løpet av konflikten.

– Da vi kom hit, fikk jeg tildelt et stykke jord av kommunen, og her har jeg bodd siden sammen med familien, forklarer hun på nuerdialekten sin.

– Det er ikke lett å være internflykt-

FLYKTET HJEM: Selv om Nyadoar Boya flyktet tilbake til hjembyen, har tiden som internflyktning vært vanskelig.

ning, sier hun. – Den første tiden hadde vi ikke noe å spise, og måtte leve av ville vekster vi fant i naturen.

Årene i IS-fangenskap har satt

For fire år siden levde «Nesreen» sammen med foreldre og søsken i Sinjar i Irakisk Kurdistan. Det endret seg brått da IS angrep og bortførte henne og 72 familie-medlemmer.

FRAT KHALAF KUTI [tekst og foto]
Oversatt og bearbeidet av Kirsti Knudsen

Før 2014 var familien opptatt med å bygge sitt eget hus. Døtrene hjalp til hjemme, og sønnene jobbet for å få penger til materialer.

– Det tok oss tre år å bygge huset, forteller Nesreen. – Vi var veldig glade da det sto ferdig, for da kunne vi begynne å forberede bryllupsfesten til broren min. En måned etter bryllupet kom IS og tok oss til fange.

SENDT TIL SYRIA. Da IS angrep var faren og en av sønnene på arbeid langt borte fra Sinjar, og slapp derfor unna. 17-årige Nesreen og familien ble først brakt til Mosul. Etter en uke ble de splittet, og fire av døtrene ble sendt til Syria.

– Først var jeg glad for at jeg var sammen med tre av søstrene mine. Men så solgte IS oss til forskjellige mennesker. Det var hardt. Jeg jobbet som slave for IS-krigerne og deres koner. Jeg ble voldtatt og slått, forteller Nesreen.

Etter at hun ble bortgiftet til en IS-kriger, fikk hun en mobiltelefon av mannen. Hun var for skamfull til å ringe faren sin, for hun hadde blitt tvunget til å konvertere til islam, og hun visste ikke hvordan faren ville reagere på det. Da hun ble gravid, sa hun til seg selv at hun ville glemme alt og leve for barnet. Sønnen «Omar» er nå halvannet år.

KONTAKT MED FAREN. Gjennom den nasjonale kurdiske armeen YPG fikk Nesreen vite at faren lette etter henne, og da fikk hun mot til å ringe ham og be ham om å kjøpe henne tilbake. Hun spurte også om hun kunne ta med

JESIDIFOLKET

Jesidismen er en religion fra Midtøsten, hovedsakelig utbredt blant kurdere. Jesidiene mener de forvalter verdens eldste religion. Det finnes ingen offisielle tall på hvor mange de er; ulike kilder opererer med tall mellom 200 000 og 800 000. De fleste lever i det nordlige Irak, rundt storbyen Dahuk – nordøst for Mosul – der deres viktigste helligdom Lalish ligger, og i området rundt høyfjellsplatået Jebel Sinjar sørvest for Mosul. Det bor også jesidier i Syria, Tyrkia, Iran, Georgia, Armenia og ellers i diasporasamfunn, spesielt i Tyskland.

KILDE: WIKIPEDIA

seg sønnen, men faren ba henne om å vente og heller hente ham senere. Hun etterlot sønnen hos YPG. Hun har hørt at han er på et barnehjem i Syria, men vet ikke mer enn det.

– Til og med nå sier faren min til meg: «Du må glemme ham og ikke snakke om ham med noen.» Jeg har prøvd å glemme Omar, men jeg klarer det ikke. Fremdeles ser jeg i det skjulte på bildet av ham på mobilen min. Men jeg vet at når jeg gjør det, blir jeg ute av meg og begynner å gråte.

Selv om det er sårt, har Nesreen samtidig forståelse for faren sin og hvordan han tenker.

dype spor

– Da jeg fikk sjansen til å ringe ham og be ham om å kjøpe meg tilbake fra IS, var det ikke så lett for ham. Han hadde ingen penger, men gjorde sitt beste for å skrape sammen nok ved å låne av andre. Dette satte ham i dyp gjeld – tusenvis av dollar – som vi i likhet med mange andre fattige familier ikke har noen mulighet til å tilbakebetale.

STORE HELSEPROBLEMER. 21-årige Nesreen bor nå sammen med familien sin i flyktningleiren Essyan i samme område som hun bodde før bortføringen. 42 av slektninger

HJELP TIL OFRE FOR SEKSUALISERT VOLD

Sinjar er en irakisk by i provinsen Ninawa, nær grensa til Syria. 2. august 2014 ble Sinjar og områdene rundt erobret av islamistgruppa IS. Det meste av befolkningen flyktet, men mange tusen ble drept eller tatt til fange. Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner anslår at neste 6500 menn, kvinner og barn fra jesidimino-riteten ble fraktet til IS-kontrollerte områder. Der ble de solgt som slaver, og kvinnene/jentene ble seksuelt misbrukt og tvunget til å gifte seg med IS-krigere. Til nå har rundt 2100 jesidikvinner og -jenter kommet tilbake fra fangenskap. De som overlever slik vold lider av sterke traumer og depresjoner. Nå får de hjelp gjennom rehabiliteringssentrene som drives av Norsk Folkehjelps partnere i Irakisk Kurdistan, deriblant kvinne- og minoritetsorganisasjonen ASFL. I tillegg til sentrene er det opprettet mobile team som reiser ut til uformelle flyktningleirer og andre steder hvor det bor mange internt fordrevne.

hennes er fremdeles savnet, deriblant en yngre søster og fire halvbrødre.

– Jeg tenker mye på lillesøsteren min; vi har ikke hørt noe om henne i det hele tatt. Fordi jeg ikke har noen jobb som kan få tankene mine vekk fra det vonde, går jeg rundt og tenker på det hele dagen, sier hun.

Nesreen hadde store helseproblemer da hun i november 2017 kom tilbake fra tre års fangenskap. Nå er den fysiske helsetilstanden bedre, men hun sliter fremdeles psykisk. Takket være Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon ASFL får hun god hjelp, forteller hun.

– Jeg fikk krisehjelp hos psykolog fra den dagen jeg kom til leiren. Jeg fikk også 120 dollar og time hos en lege som heldigvis kunne løse problemet jeg hadde med øynene. Timene hos psykologen fikk meg til å forstå at jeg må fortsette livet mitt. Jeg innså at

FANGE HOS IS: Årene i fangenskap har satt dype spor hos «Nesreen».

folk som gjennomgår store vanskeligheter ofte blir sterkere etterpå. Timene hjalp meg til å føle meg avslappet og sterk.

LEGENDEAKTIVITETER. Det var også til stor hjelp for Nesreen at hun fikk dra til Lalish, jesidienes viktigste helligdom, og at hun senere fikk delta i ASFLs yrkesopplæringsprogram.

– Det var bra for meg å delta i aktivitetene, og det jeg likte aller best var å være tegnelærer for jentene i Essyan-leiren. Da følte jeg meg lykkelig og stolt, fordi det er hyggelig å lære bort noe du kan, sier hun.

– Hva bør folk vite om situasjonen for jesidikvinnene i Irak?

– Jeg vil at de skal vite at vi lider på grunn av det som skjedde med oss. Særlig gjelder det dem som overlevde IS-fangenskap. De har psykiske problemer og trenger spesialbehandling for å klare å leve videre. Jeg vet at de fleste familier ikke vet hvordan de skal hankses med disse problemene, og dette gjøre livet til jentene enda tyngre.

– Hva ønsker du deg for framtida?

– Jeg håper jeg får en sjanse til å forlate landet, for det er veldig vanskelig for meg å leve her etter det jeg ble utsatt for. Jeg tror at alle IS-overlevende ønsker det. Livet i flyktningleiren er heller ikke lett. Jeg skulle ønske at de overlevende kunne få hjelp til å skaffe seg jobb, slik at de kan komme sammen og glemme problemene side og samtidig skaffe inntekter til familien sin.

Omfattende overvåkning a

For Moeun Tola, en av Kambodsjas fremste forkjempere for arbeidstakerrettigheter, har overvåkning i statlig regi blitt en del av hverdagen.

GEORGE WRIGHT [tekst]

– Noen menn jeg ikke kjenner lusker rundt huset mitt et par dager før de forsvinner og det kommer en ny gjeng, sier lederen ved Senter for arbeids- og menneskerettigheter. Tola forteller at han har spioner etter seg når han går hjemmefra. Han føler seg «70–80 prosent» sikker på at to motorsykkellulykker var planlagt av dem som følger med på bevegelsene hans.

– Jeg var ute og kjørte motorsykkel da noen brått stoppet bilen sin foran meg så jeg skulle falle av, forklarer han.

Etter begravelsen til Kem Ley, en regjeringsmotstander som ble skutt og drept i det mange mener var en politisk motivert henrettelse, var det en gjeng på ti som fulgte etter ham og gjorde nøyaktig det samme.

BESKYLDT FOR UNDERSLAG. Kambodsjas rettsapparat, som ofte anses å bli brukt av Det kambodsjanske folkepartiet [CPP] til å forfølge kritikere og motstandere, anklaget Tola og tre andre framstående kritikere for å ha underslått penger fra Kem Leys begravelse – til tross for at ingen fra Leys familie hadde levert inn anmeldelse.

EUROPA: Moeun Tola, leder ved Senter for arbeids- og menneskerettigheter, snakker om menneskerettighetssituasjonen i Kambodsj på et møte i Europa.

Det at saken hans til slutt ble henlagt, tror Tola skyldes lobbyvirksomhet fra store kles-selskaper som driver tekstilproduksjon i Kambodsj.

Saken var en hard påkjenning for Tolas mor, som bor utenfor Phnom Penh. Også hun har lagt merke til tjenestemenn fra det regjerende lokalpartiet utenfor huset sitt.

– Moren min opplever det som skremmende, og særlig gikk truslene i forbindelse med rettssaken mot meg inn på henne. De vet at moren min er gammel og ikke så godt informert om sosiale problemer, sier han.

– Som overlevende etter Pol Pot-regimet sliter hun med traumer, og er enkel å skremme, påpeker han, med en henvisning til det kommunistiske Røde Khmer som på 1970-tallet utsløttet rundt 1,7 millioner kambodsjanere.

PÅ VEI MOT DIKTATUR. Den skjerpede overvåkningen av uttalte kritikere av statsminister Hun Sens regime startet like etter fjorårets kommunevalg, ifølge Tola. Samtidig økte også undertrykkelsen av regimets politiske motstandere, uavhengige medier og kritikere. Det kambodsjanske nasjonale redningspartiet [CNRP], som var det eneste som kunne true Hun Sen ved valget, ble raskt forbudt. Lederen, Kem Sokha, ble fengslet og beskyldt for å ha planlagt å starte en revolusjon med støtte fra USA.

Ved parlamentsvalget i juli sikret Det kambodsjanske folkepartiet seg dermed alle de 125 setene i nasjonalforsamlingen, og Kambodsj ble verdens yngste ettpartistat.

Utviklingen i retning av et diktatur går hånd i hånd med at landet overøses med enorme pengegaver og hjelpepakker fra Kina, samtidig som forholdet til Vesten blir stadig mer anstrengt. EU har truet med å trekke tilbake Kambodsjas handelspreferanse under Alt unntatt våpen-initiativet på bakgrunn av

landets grove krenkelse av menneske- og arbeidsrettighetene.

HOLDER ØYE MED AKTIVISTER. Også Meas Nee, en politisk analytiker og forsker som Hun Sen allerede har refset tre ganger som kritiker, rapporterer at han er utsatt for spionasje. Han sier han har observert det han mistenker er agenter på kafeene der han treffer andre kjente regimekritikere.

– Vi ser alltid etter steder hvor det er trygt for oss å snakke sammen. Var det slik før? Ikke i det hele tatt, sier han.

– Landsbyledere fra det regjerende partiet

v kambodsjsanske kritikere

PHNOM PENH: Moeun Tola snakker på et møte i regi av Senter for arbeids- og menneskerettigheter i Phnom Penh.

lige organisasjoner, og hevder at det kun er mistenkte «terrorister» som har blitt satt under overvåkning.

– Vi spionerer ikke på kritikere, men på terroristnettverk. I Kambodsjas er vi opptatt av ytringsfrihet og retten til å være kritisk. Du kan si akkurat det du ønsker, så lenge du ikke benytter deg av bomber eller våpen, understreker han.

I et forsøk på å dempe bekymringene, hevdet innenriksminister Sar Kheng sist måned at registrerte organisasjoner står fritt til å utøve virksomhet i henhold til loven fra 2015 om foreninger og ikke-statlige organisasjoner. Loven har fått omfattende kritikk for den vage og tvetydige ordleggingen som gjør den åpen for tolking.

MÅ VÆRE PÅ VAKT. Meas Nee er usikker på om Kambodsjas en gang blomstrende sivilsamfunn vil klare å overvinne den økende undertrykkelsen, skremmestrategien og overvåkingen.

– Jeg har lagt merke til at enkelte ledere for ikke-statlige organisasjoner er for redde til å spise lunsj med meg, forteller han. – I enkelte tilfeller tror jeg vi har en tapt sak, men det finnes enkelte tegn på samhold.

Moeun Tola forklarer at spionasjen har fått store følger for ham, og at han nå må være svært påpasselig med hvor han reiser, hva han sier og hvem han møter.

– Tidligere når jeg snakket med mediene, kunne jeg fritt gi tilbakemeldinger og kommentarer. Nå må jeg være forsiktig. Jeg må begrense min egen frihet for å sikre at jeg ikke skader meg selv eller organisasjonen, sier han. – Jeg må tenke over når jeg kan reise og ikke. Og også hvem jeg kan møte og hvem jeg ikke bør møte. Vi må passe på alt.

har fått beskjed om å holde et vaksomt øye med sosiale aktivister. Møter som involverer ikke-statlige menneskerettighetsorganisasjoner blir ofte stoppet, forklarer han.

Ett eksempel på dette er politirazziaen mot et kyllingoppdrettskurs som Den kambodsjsanske koalisjonen av landbrukssamfunn (CCFC) organiserte nær den vietnamesiske grensen i september. Årsaken var angivelig at gruppa ikke hadde innhentet tillatelse til å avholde kurset.

I løpet av det siste året har lokale myndigheter ifølge rettighetsgruppa Licadho stoppet et titalls møter som har involvert

CCFC – deriblant utdanningskurs, et forum for samfunnsutvikling og en feiring av den internasjonale kvinnedagen.

I et regjeringsnotat som ble lekket i september, ble offentlige tjenestemenn beordret til å «føre streng kontroll med aktivitetene til sivilsamfunnsorganisasjoner, fagforeninger, utlendinger, tidligere CNRP-ledere og 118 enkeltpersoner som har blitt bannlyst fra politikken».

KALLER SIVILSAMFUNN TERRORISTER. Regjeringstalsmann Phay Siphon avviser beskyldningene om spionering på ikke-stat-

**Minekonvensjonen:
Sammen for
en minefri
verden**

– Naturlig for Norge å styrke arbeidet mot landminer

Norge får presidentskapet for Minekonvensjonen i 2019. Det er Norges ambassadør til FN i Genève, Hans Brattskar, som har fått den viktige stillingen som leder av presidentskapet.

ANNE HÅSKOLL-HAUGEN [tekst]

Norge vil bruke stillingen til å øke den politiske oppmerksomheten rundt konvensjonen. Målet er en minefri verden. Brattskar er allerede på plass i Genève og klar til å gjøre en innsats.

– Presidentskapet i Minekonvensjonen er en naturlig fortsettelse av Norges langsiktige engasjement for å forby landminer, sier han til Appell.

Ifølge Brattskar vil regjeringens nye humanitære strategi øke satsingen på beskyttelse, og effektiv minerydding gir bedre beskyttelse av sivile.

– Minerydding kan også være en forutsetning for å få fram humanitær hjelp til konfliktrammede områder og for at mennesker på flukt skal kunne returnere til sine hjem, sier Brattskar. Han mener derfor at det er helt naturlig for Norge å ta på seg presidentskapet for å styrke det globale arbeidet mot landminer.

– Hva ønsker Norge konkret å bruke presidentskapet til?

– Ambisjonen er at vi gjennom presidentskapet kan bidra til et nytt løft i den globale

innsatsen mot landminer. Vi vil jobbe for å øke den politiske oppmerksomheten rundt Minekonvensjonen i både rammede land og i givelandene. Jeg vil også ha møter med land som ennå ikke har sluttet seg til konvensjonen for å oppfordre dem til å ratifisere den. Vi vil arbeide for å vedta en god femårig handlingsplan som hjelper oss på veien mot målet om en minefri verden, sier Brattskar.

MÅ TA I BRUK NYE METODER. Hans Brattskar har vært i utenrikstjenesten siden 1984, og har lang diplomatisk erfaring. Blant annet var han statssekretær for Børge Brende da han var utenriksminister.

– Hvordan ser Norge på muligheten til å oppnå målet om en minefri verden innen 2025?

– Minekonvensjonen har vært en suksess, og mye er oppnådd. Vi har en avtale med 164 statsparter. 54 millioner landminer er destruert. Likevel er landminene fortsatt et stort problem globalt. 58 stater er rammet av landminer i dag, og 36 av dem er statsparter i Minekonvensjonen. Det er ingen tvil om at målet om en minefri verden er et ambisiøst mål som vil kreve stor innsats. I noen særlig

hardt rammede land er problemet så stort at innsatsen vil måtte fortsette en god stund etter 2025 for å komme i mål. Men i flere av landene er det mulig å ferdigstille mineryddingen i god tid før 2025.

– Hva er de største utfordringene for å få det til?

– Etter mange år med synkende antall mineofre har vi de siste årene sett ny bruk av miner og hjemmelagde eksplosiver i stor skala, særlig fra ikke-statlige aktørers side. Utstrakt bruk av hjemmelagde eksplosiver, for eksempel i Syria og Irak, bidrar til svært høye sivile tapstall. Det er bekymringsfullt. Å løse dette

«Etter mange år med synkende antall mineofre har vi de siste årene sett ny bruk av miner og hjemmelagde eksplosiver i stor skala, særlig fra ikke-statlige aktørers side.»

PRESIDENT: Fra 2019 overtar
Norge presidentskapet for
Minekonvensjonen ledet av
Hans Brattskar.

VERDSATT: – Norsk Folkehjelps bidrag til mineryddingen bidrar til Norges gode rykte, sier Hans Brattskar. FOTO: ANNE HÅSKOLL-HAUGEN

problemet vil kreve god koordinering og langsiktig innsats fra giverlandene. En annen utfordring er at framdriften i mineryddarbeidet går for sakte i flere land. Vi ser at det er et potensial for å øke takten i mineryddingen gjennom økt finansiering og vel så mye ved å ta i bruk de nyeste og mest effektive metodene for å kartlegge og rydde land.

NORGE HAR EN VIKTIG ROLLE. For å bidra til økt framdrift i mineinnsatsen i utvalgte land har Norge bidratt til å holde uformelle workshops og etablere Mine Action Forum hvor nasjonale myndigheter, givere, FN og operatører kan møtes for å utveksle erfaringer og identifisere gjenstående utfordringer, for eksempel i Libanon.

– Norge tillegges ofte del av æren for at Minekonvensjonen kom på plass. Opplever du at dette er anerkjent internasjonalt?

– Sammen med en gruppe andre stater og sivilsamfunnsorganisasjoner sto Norge sen-

tralt i å få på plass forbudet mot landminer i 1997. Jeg opplever at Norges rolle anerkjennes rundt om i verden. Jeg tror en stor del av denne anerkjennelsen også henger sammen med at global mineinnsats og styrking av Minekonvensjonen har vært et prioritert tema for alle norske regjeringer i over 20 år nå, uansett regjeringsfarge.

ROS TIL NORSK FOLKEHJELP. Det er heller ingen tvil om at den innsatsen Norsk Folkehjelp gjør med minerydding og lagerdestruksjon verden over verdsettes, mener Brattskar.

– Dette bidrar til Norges gode rykte innenfor global mineinnsats. Arbeidet til Norsk Folkehjelp er svært viktig også for vårt presidentskap.

– Hvordan kan Norge fortsette å være en viktig pådriver, i tillegg til at vi nå får presidentskapet?

– Norge skal fortsette å være en stor giver

til den globale mineinnsatsen. I 2017 var det totale norske bidraget til minerydding på 329 millioner kroner. Innsatsen er på samme nivå i 2018. Vi vil også fortsette å jobbe for å bedre dialogen mellom givere, mineryddingsoperatører og nasjonale myndigheter i rammede land for å få bedre effektivitet i ryddearbeidet, sier Brattskar, og legger til:

– Minekonvensjonen, og siden også klasevåpenkonvensjonen, var banebrytende ved at de etablerte klare forpliktelser til å bistå ofrene for slike våpen. Selv om vi når målet om en minefri verden vil vi fortsatt ha mineofre i mange år framover. Det er derfor viktig å følge opp også denne delen av Minekonvensjonen, i samarbeid med nasjonale helsemyndigheter. I tillegg kan vi gjøre mer for å forebygge at det blir flere mineofre, for eksempel gjennom risikoopplæring for befolkningen i rammede områder.

God jul

Gi minefri skolevei til jul!
Det koster 20 kroner for
en meter minefri skolevei.
Gi så mange meter du ønsker!

Kjøp en julegave som gjør verden litt bedre!

Finn din hjertesak og gi en gave som gleder både mottakeren i Norge
og mennesker som trenger hjelp i andre land.

Når du kjøper en gave kan du velge mellom elektronisk eller
trykket kort. Det er plass til din personlige hilsen til mottakeren i kortet.

Gi Retten til et hjem for
palestinske flyktninger
250 kr

Gi Styrk kvinners innflytelse
200 kr

Se alle gavene på
www.symbolskegaver.no

Norsk Folkehjelp

Forbudet mot antiperso

Landminekonvensjonen har vært avgjørende for drastisk å redusere antallet ofre for landminer, minerammede land og utplassering av nye miner.

Minekonvensjonen er den internasjonale avtalen som forbyr antipersonellminer. Den har vist seg å være et imponerende kraftfullt instrument for å løse den humanitære krisen forårsaket av bruk av miner. Antipersonellminer blir ikke lenger betraktet som et akseptabelt våpenvalg.

Minekonvensjonens offisielle navn er *Konvensjon om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner*. Den ble vedtatt i 1997 og trådte i kraft i 1999.

Konvensjonen forplikter medlemsstatene til å «bringe til opphør den lidelse

og de tap av menneskeliv som er forårsaket av antipersonellminer». Forpliktelsene i traktaten kan deles inn i to hovedkategorier:

- De som hindrer at det oppstår problemer med landminer i framtida, for eksempel forbud mot bruk, produksjon og overføring/handel med miner, samt at lagrede miner ødelegges.
- De som har som mål å løse dagens problem med landminer, for eksempel rydding av minelagte områder, opplæring i farene ved miner og hjelp til dem som har overlevd møtet med landminer.

POLITISK PÅVIRKNING: Norsk Folkehjelp var instrumentelle i kampanjen for et forbud mot landminer [ICBL], som fikk fredsprisen i 1997.

2750 km²

minelagt areal som er ryddet siden 1997.

61

land og territorier gjenstår å rydde frie for miner.

Danger Mines

antipersonellminer

32

land har ikke signert landminekonvensjonen.

Forpliktelsene

Statene som er part i avtalen samtykker i å:

- › aldri bruke antipersonellminer eller «utvikle, produsere, på annen måte erverve, lagre, oppbevare eller overføre» dem,
- › ødelegge miner som de har på sine lagre innen fire år etter at traktaten er blitt bindende,
- › rydde miner på sitt territorium eller støtte arbeidet med å rydde miner i minelagte land innen ti år,
- › skape bevissthet om miner i land der det er lagt ut miner og sikre at mineofre blir tatt hånd om, rehabilitert og reintegrert i sine nærmiljøer,
- › tilby hjelp til andre stater som er part i avtalen, for eksempel ved å sørge for dem som har overlevd, eller ved mineryddingsprogrammer,
- › vedta gjennomføringstiltak (som nasjonal lovgivning) for å sikre at vilkårene i traktaten blir opprettholdt på deres territorium.

Improviserte miner

Et stadig større og alvorlig problem som har dukket de siste par årene er miner som er lokalt produsert i improviserte fabrikker. Dette har vært et problem særlig i Syria og Irak, der IS har produsert og lagt ut lokalt produserte miner. Minene

er dødelige for både soldater og sivile, laget for å eksplodere dersom folk rører dem eller bare er i nærheten av dem, og faller derfor inn under definisjonen for antipersonellminer.

Hva er en landmine?

Ifølge minekonvensjonen er en antipersonellmine «en mine som er konstruert for å sprenge ved nærhet eller kontakt av en person og som lammer, skader eller dreper en eller flere personer».

Antipersonellminene er laget av plast, metall eller andre materialer. De inneholder eksplosiver og noen ganger biter av metall eller andre gjenstander som er ment å føre til ytterligere skade. De kan aktiveres ved direkte trykk ovenfra, fra trykk mot en tråd festet til en trekkbryter, eller ganske enkelt ved at en person befinner seg innenfor en forhåndsdefinert avstand.

Det finnes ikke noe troverdig anslag over hvor mange miner som ligger i bakken verden over. Men det nøyaktige antallet er mindre viktig enn de humanitære konsekvensene ved bruken av dem. Bare to eller tre miner, eller til og med bare mistanker om at det finnes miner, kan føre til at et landområde blir ubrukelig og utilgjengelig for å dyrke mat eller drive næring.

IMPROVISERTE MINER: Minerydding utenfor Mosul 2017. Norsk Folkehjelp trener opp lokale mineryddere for å rydde improviserte miner og eksplosiver etter IS i Irak.

54 mill

antipersonellminer har blitt ødelagt fra våpenlagre.

Norsk Folkehjelps ROLLE

Norsk Folkehjelp jobber innenfor mange av minekonvensjonens områder. Det viktigste er å bistå land som har underskrevet konvensjonen slik at de kan nå sine mål for mineryddingen innenfor tidsfristene de har satt seg.

FRIGIVELSE AV LAND-METODEN

For å sørge for at et område blir trygt, slik at lokalbefolkningen kan ta det i bruk, og samtidig utføre arbeidet på en så effektiv måte som mulig, har Norsk Folkehjelp utviklet en metode vi kaller *Frigivelse av land* (Land release). Metoden ble utviklet som et svar på at mineryddingsorganisasjonene ofte brukte mye tid og ressurser på å drive minerydding i områder hvor det viste seg å ikke være et mineproblem. Metoden består av tre viktige komponenter:

1. IKKE-TEKNISK KARTLEGGING

Våre mannskaper samler inn og analyserer kjent informasjon, besøker husstandene og snakker med folk og lokale ledere. På bakgrunn av analysene kan trygt land frigis uten å ta i bruk mineryddingsressurser, og farlig land kan begrenses mer presist.

2. TEKNISK KARTLEGGING

Minerydderressurser, som mineryddere, hunder og maskiner bringes inn i det definert farlige området for å lete etter tegn og mønstre for minene, slik at de ytterligere kan definere grensene for det farlige området og frigjøre mer land.

TEKNISK KARTLEGGING: Hundefører Lubani Santos Martin og hunden Trucker i Sør-Sudan

MINEBEVISSTGJØRING: Liliana Castellano holder en minebevisstgjøringsklasse for en småskoleklasse i Santa Helena. Barna leser en historie om barn og minefare. FOTO: GIOVANNI DIFFIDENTI

POLITISK PÅVIRKNING OG OPPFØLGING AV KONVENSJONEN

Norsk Folkehjelp hadde også en viktig rolle i arbeidet som førte til at mineforbudet ble vedtatt, og vi fortsetter å jobbe politisk for å sørge for at statene innfrir sine løfter og holder tidsfrister, og at arbeidet for å oppfylle konvensjonen er tilstrekkelig finansiert. Blant annet gir vi hvert år ut rapporten *Clearing the Mines* som kartlegger framganger og tilbakeskritt i arbeidet for å nå målet om en minefri verden.

IKKE-TEKNISK KARTLEGGING: Minerydding i Myanmar har ennå ikke startet, men Norsk Folkehjelps team har gjort noen ikke-tekniske undersøkelser. Teamet ledes av Srey Sangha som er hentet inn fra NPA Kambodsja. Disse bildene er fra landsbyen Kyauk Yae Twin, Kawkareik township, Kawkareik district, Ka yin state. FOTO: JO STRAUBE

MINEBEVISSTGJØRING

Vi underviser barn, ungdom og voksne i minebevisstgjøring. Dette arbeidet er en integrert del av våre mineryddingsprogrammer for å trygge lokalbefolkningen i områder som er rammet av miner. De skal vite hva en mine er, hvordan den kan se ut og hvordan den virker. Opplæringen fører til at folk får en tryggere adferd, noe som reduserer risikoen for ulykker.

3. MINERYDDING

Den siste metoden som blir brukt er selve ryddingen. Når det er mulig, setter vi altså ikke inn rydderressurser før etter at vi har konkludert med at det faktisk er miner i bakken, vi kjenner størrelsen på det rammede området og vet hvilke ressurser vi ønsker å sette inn hvor og når.

ØDELEGGE LANDMINELAGRE

Vi bistår også land med å destruere sine våpenlagre. Så lenge våpnene ligger på lager, kan vi ikke oppnå en minefri verden.

Hvilke land er rammet av

Land som har undertegnet minekonvensjonen står med **fet** skrift

INFOGRAFIKK: ROBERT MEHMET MULLENG SEZER, LD MEDIA

MASSIVT RAMMET OVER 100 KM²

- › **Afghanistan**
- › **Bosnia Hercegovina**
- › **Kambodsja**
- › **Iraq**

TUNGT RAMMET 21-100 KM²

› Angola	› Kroatia	› Syria
› Aserbajdsjan	› Marokko	› Thailand
› Etiopia	› Myanmar	› Tsjad
› Iran	› Nord-Korea	› Tyrkia
› Israel	› Russland	› Vest-Sahara
› Jemen	› Sør-Sudan	› Zimbabwe

MIDDELS RAMMET 2-20 KM²

› Argentina**	› Jordan	› Somalia
› Armenia	› Kina	› Sør-Korea
› Colombia	› Kosovo	› Sri Lanka
› Chile	› Laos	› Storbritannia**
› Cuba	› Libanon	› Sudan
› Egypt	› Libya	› Tadsjikistan
› Eritrea	› Nagorno-Karabakh	› Ukraina
› Georgia	› Pakistan	› Vietnam

**FALKLANDSØYENE

landminer?

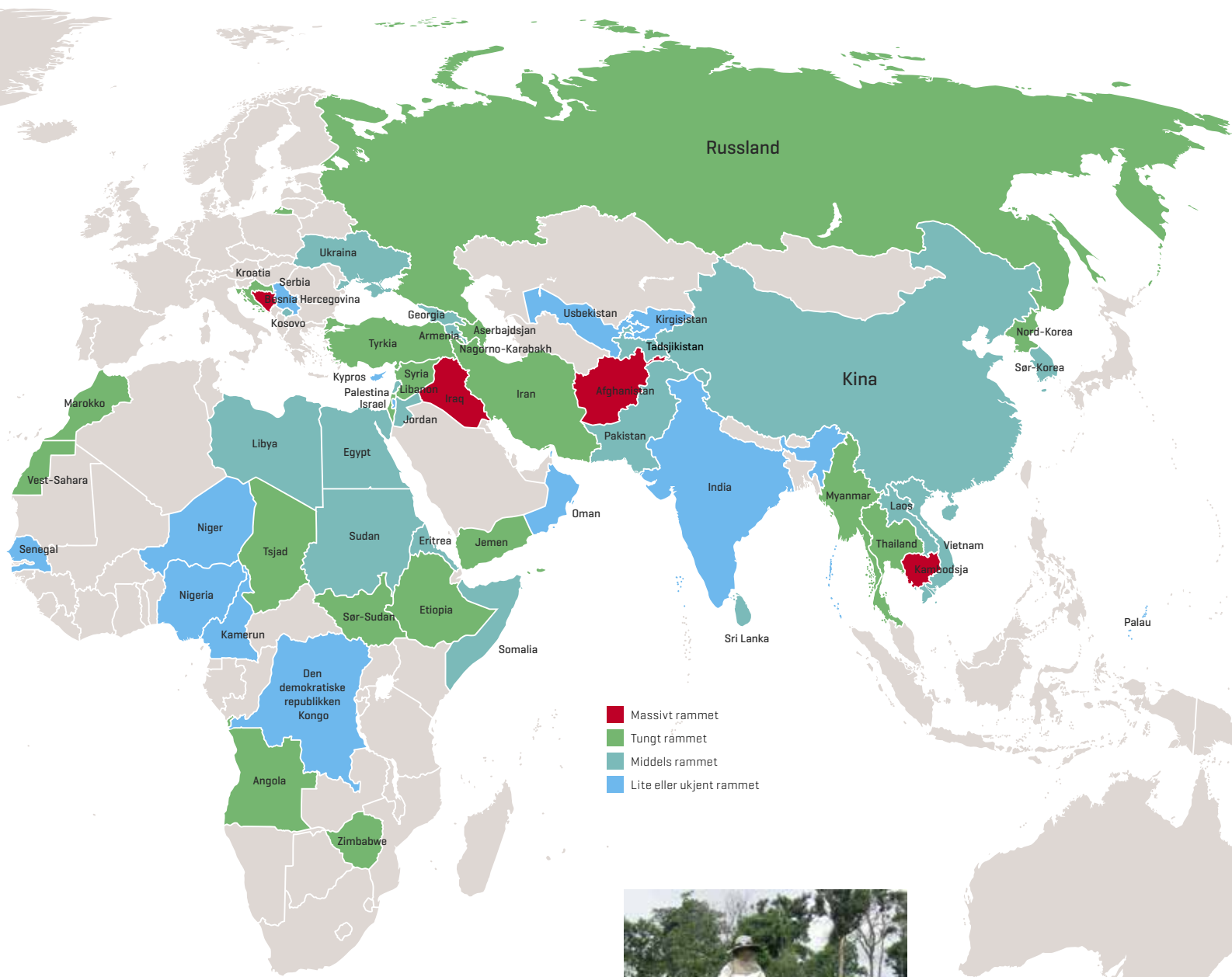

FOTO: CHRISTINA JOHNSEN

LITE ELLER UKJENT RAMMET UNDER 2 KM²

> Ecuador	> Kirgisistan	> Peru
> India	> Niger	> Senegal
> Kamerun	> Nigeria	> Serbia
> Den demokratiske republikken Kongo	> Oman	> Usbekistan
> Kypros	> Palau	
	> Palestina	

Norsk Folkehjelp rydder land frie for landminer

INFOGRAFIKK: ROBERT MEHMET MULLENG SEZER, LO MEDIA

Mosambik minefritt etter 20 års minerydding

Et stort mål ble i 2015 oppnådd da Mosambik etter nærmere 20 år med rydding av miner kunne erklære seg minefritt og dermed oppfylle sine forpliktelser i minekonvensjonen. Det siste kjente minefeltet i landet ble da ryddet for lokalt bruk. Norsk Folkehjelp var en viktig partner i dette arbeidet.

Norsk Folkehjelp var en av de første organisasjonene som ryddet landminer i Mosambik, før arbeidet ble faset ut i 2006. Seks år senere var Norsk Folkehjelp tilbake på oppdrag fra den mosambikiske regjeringen for å sørge for raskt og effektivt å rydde de resterende landminene. Arbeidet ble støttet

av Det norske utenriksdepartementet og UNDP. Etter 22 års innsats i Mosambik er 171 000 landminer fjernet. Minene, som krevde tusenvis av ofre, var rester etter borgerkrigen i Mosambik som raste mellom 1977 og 1992.

Et minefritt Mosambik var en veldig viktig internasjonal milepæl for arbeidet med å fjerne den trusselen som landminer er for liv og utvikling i verden. Mosambik hadde et av verdens største mineproblem, og landets suksess med å nå sine mål er motiverende for andre land som strever med å etterleve forpliktelsene de har som underskrivere av landminekonvensjonen.

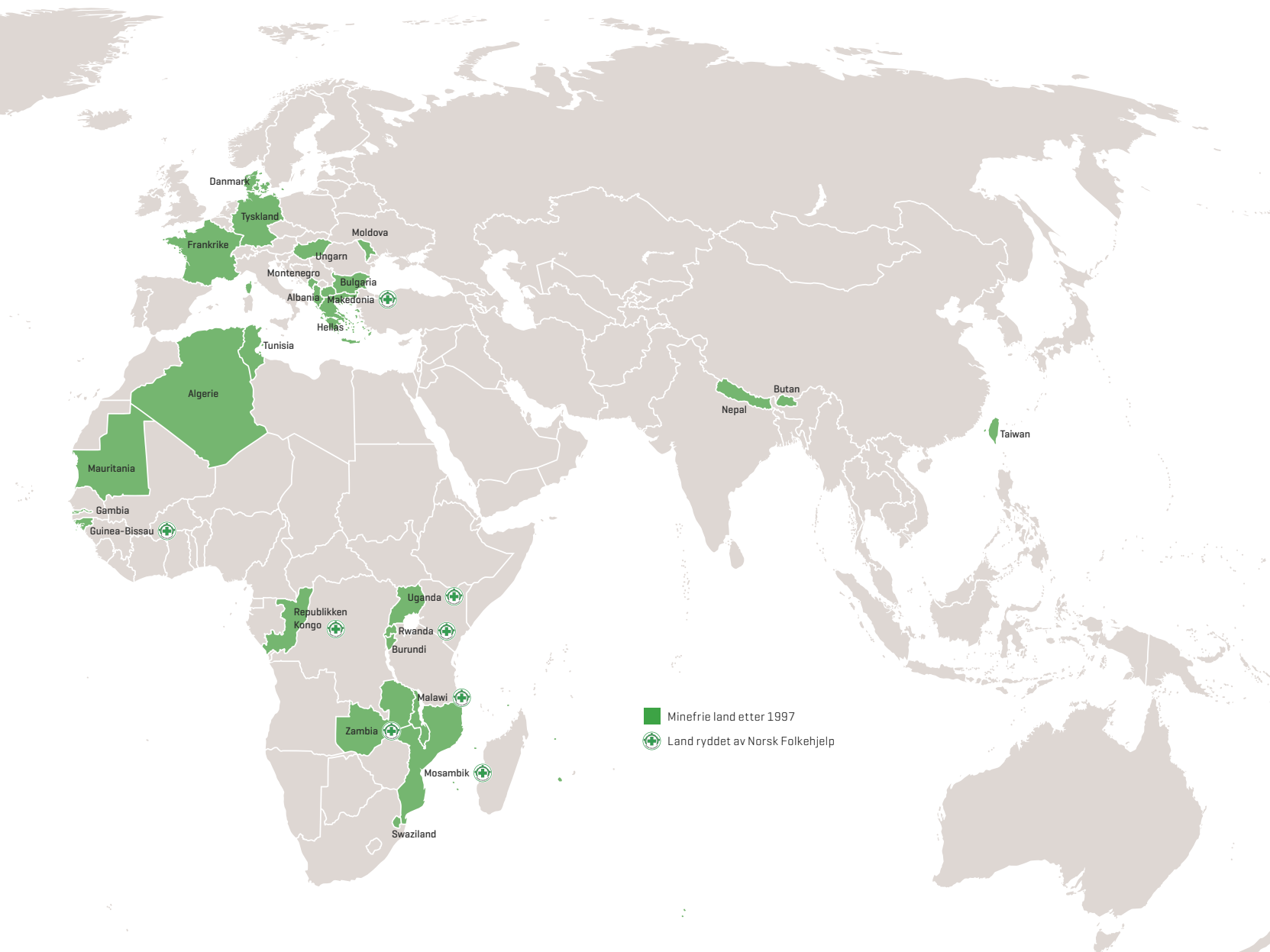
LAND SOM ER ERKLÆRT MINEFRIE ETTER 1997

› Albania	› Hellas	› Rwanda
› Algerie	› Honduras	› Surinam
› Butan	› Republiken Kongo	› Swaziland
› Bulgaria	› Makedonia	› Taiwan [ikke underskrevet]
› Burundi	› Malawi	› Tunisia
› Costa Rica	› Mauritania	› Tyskland
› Danmark	› Montenegro	› Ungarn
› Frankrike	› Mosambik	› Uganda
› Gambia	› Nepal [ikke underskrevet]	› Venezuela
› Guatemala	› Nicaragua	› Zambia
› Guinea-Bissau		

[LAND I FET ER RYDDET AV NORSK FOLKEHJELP]

FOTO: WERNER ANDERSON

3,9 mill

**antipersonell-
miner funnet og
uskadeliggjort
siden 1997.**

FOTO: WERNERANDERSON

Rwanda minefritt på ett år

Rwanda fikk et mineproblem som et resultat av borgerkrigen fra 1990 til 1994. Hæren og militsen Interhamwe la ut landminer under sin retrett til nabolandene og da de deretter angrep Rwanda fra stillinger i Kongo mellom 1996 og 1998.

En kartlegging viste at det var lagt ut landminer i fire av de tolv provinsene. Norsk Folkehjelp brukte i 2008 sine mannskaper fra mineryddingsarbeidet i Sør-Sudan, og Rwanda erklærte seg minefritt i samsvar med artikkel 5 i minekonvensjonen i desember 2009.

Minerydding – en vei tilb

De tidligere geriljasoldatene fra Farc kan nå komme tilbake og integreres i samfunnet ved å rydde landminer. Ved å fjerne minene, redder de colombianske liv.

CAROLINA PEÑALOZA CABRERA (tekst og foto)

Yeimi Zatare Hernández er 33 år gammel. Tidligere var hun geriljakriger i Farc. Hun ble født i naboprovinsten, men har vokst opp i San Juan de Arama i provinsen Meta sammen med sin far, mor og en bror.

For ti måneder siden ble Yeimi gjenforent med sin 17 år gamle sønn. – Det var et av de mest rørende øyeblikkene i livet mitt, forteller hun. Men gjenforeningen var bittersøt fordi mange år hadde gått uten at hun hadde kunnet gi ham en mors varme og kjærlighet. Nå har hun har fått en ny sjanse til å bygge et liv sammen med sønnen.

– Det aller viktigste for meg nå er å jobbe

GJENFORENT: Etter mange år som geriljasoldat er Yeimi Zatare Hernández er hun endelig gjenforent med sin 17 år gamle sønn.

og følge opp sønnen min som studerer, hvis han gir meg lov, sier hun.

FRA GERILJAKRIG TIL MINERYDDING. Norsk Folkehjelp har sammen med minerydderorganisasjonen Humancieros HD gitt tidligere geriljasoldater en mulighet til å få opplæring og jobbe med minerydding og ikke-teknisk kartlegging av mulige minelagte områder. Dette er fram til nå en av de mest avanserte metodene for å reintegrere geriljasoldater i samfunnet.

– Jeg er veldig fornøyd og lykkelig over å kunne være en del av denne organisasjonen, forteller Yeimi.

På en vanlig arbeidsdag må hun opp klokka halv fem om morgenen. Hun tar en dusj, en kopp kaffe og tar på seg uniformen før hun forlater teltet for å starte arbeidsdagen. I sitt forrige liv startet hun dagen klokka fem eller halv seks, avhengig av sikkerhetssituasjonen der hun og de andre geriljasoldatene var stasjonert.

– Her føler jeg meg friere, forteller hun.
– Det har ikke vært så vanskelig å lære seg minerydding, men ikke-teknisk kartlegging er vanskelig. Å lære prinsippene bak metoden har vært krevende for meg fordi jeg ikke har en akademisk bakgrunn. Jeg ante ikke at minerydding innebar så mange sikkerhetsprosedyrer, men det er veldig viktig fordi det garanterer for sikkerheten vår. Alt dreier seg om disiplin.

– FØLER OSS LIKEVERDIGE. Samarbeidsprosjektet mellom Norsk Folkehjelp og Humancieros HD støtter geriljasoldater som ønsker å vende tilbake til et sivilt liv. Hernández er glad for den muligheten det har gitt henne og andre geriljasoldater fra Farc.

– Det er et privilegium å få delta, sier hun.
– Nesten overalt ellers i samfunnet blir vi minnet på hva vi var, men med denne mulig-

heten føler vi at vi får støtte, som om vi var familie. Dette prosjektet får oss til å føle oss likeverdige, og det bygger lagfølelse. Uansett hva vi var før – vi er colombianere og jeg elsker folk fordi de er colombianere.

Yeimi er ferdig opplært og skal nå starte

«Det aller viktigste for meg nå er å jobbe og følge opp sønnen min.»

ake til samfunnet

MORGENGRY: Yeimi og kollegaene hennes i minerydderleiren må tidlig opp for å starte arbeidsdagen.

PRIVILIGERT: Yeimi Zarate Hernández er stolt over å være minerydder. Her blir ingen minnet på hva de var før.

jobben sin som minerydder. Arbeidet hennes vil redde liv. – Vi colombianere skal slippe å leve med det traumet det er å ikke kunne bevege seg fritt ute på grunn av minefaren, sier hun.

VIKTIG FOR EN VELLYKKET FREDSAVTALE.

Arbeidet med å reintegrere geriljasoldatene er en viktig nøkkel til en vellykket fredsavtale, og opprettelsen av organisasjoner som Humanicemos HD, som hadde sitt utspring hos Farc, er et viktig bidrag til prosessen.

Yeimi Zarate Hernández har nå en fast jobb, noe hun anser som svært vanskelig å finne ellers i samfunnet. – Denne jobben gir meg en stor mulighet og garanterer at jeg får alt jeg trenger. Jobben gir meg håp for framtida og gjør det mulig for meg å drømme, forteller hun.

– Jeg drømmer om et hjem og at jeg vil kunne hjelpe sønnen min med studiene og også moren min hvis hun trenger det.

Det gamle livet til Yeimi var hardt; hun følte seg alltid utrygg. Nå ønsker hun å bidra til at

Colombia finner fram til en varig fredelig løsning. Hun er klar over at det har blitt gjort mange feil, og hun ønsker å komme med en unnskyldning.

– Unnskyld for alt. Alle mennesker er ikke dårlige. Vi er gode mennesker. Vi er likeverdige og vi har følelser. Nå føler jeg at jeg har et helt nytt liv. Mineryddingen har gitt meg muligheten til å skape et godt liv for meg og familien, avslutter hun.

IS har lagt igjen enorme mengder eksplosiver i Irak. Utenfor byen Mosul jobber både mennesker og maskiner med å fjerne eksplosiver gjemt på jorder og i bygninger.

HÅKON ØDEGAARD [tekst og foto]

Rett utenfor en liten landsby nær Iraks nest største by Mosul, ligger det et tre kilometer langt minefelt. Minene er såkalte improviserte miner, fra fabrikkene IS satte opp for å produsere disse kraftige «plastbøtteminene». De er sterke nok til å sprengne en lastebil, men går av ved bare noen kilos trykk.

På noen store jorder har IS laget et forsvarsverk av et minefelt. Med noen meters mellomrom er det lagt ut plastbøtter med eksplosiver, mange av dem gjort halvt synlige av erosjon og tørke. Bøttene inneholder metallmekanismer slik at det er mulig å bruke metalldetektor for å finne dem som fremdeles er gjemt.

NYTTIGE FORUNDERSØKELSER. Norsk Folkehjelps mineryddere i området er lokale kvinner og menn som er opplært av et internasjonalt team fra land som England, Skottland, Bosnia-Hercegovina og Australia. Før selve ryddingen gjennomføres det flere ikke-tekniske kartlegginger, det vil si at teamet bruker mye tid på å snakke med landsbyboere og andre som har informasjon om hvor det er lagt miner og hvordan de er lagt ut. Det er vanlig at teamene har kontakt med tidligere soldater eller andre grupper som kan ha utfyllende informasjon om hvor minene ligger.

Ved å bruke tid på forundersøkelser på denne måten slipper minerydderne å manuelt gjennomføre søke områder hvor det ikke er miner. Dermed kan tiden brukes effektivt på de områdene med stor sannsynlighet sikkert er minelagt. Gode forundersøkelser sparer enormt mye tid.

Med penger gitt av medlemmer og støttespillere i Norge har Norsk Folkehjelp i Irak fått finansiert en slags traktor som er pansret slik at den gir beskyttelse. Maskinen kan brukes for å løfte opp større miner for des-

Rydder for en trygge

PÅ BESØK: Norsk Folkehjelps mineryddere i Irak fikk nylig besøk av organisasjonens generalsekretær, Henriette Killi Westhrin og styreleder Gerd Kristiansen.

armering, og koster 1,5 millioner norske kroner. Maskinen kan rydde 25 miner om dagen, mens en person med nitid og forsiktig håndarbeid kan klare fire-fem daglig. Sikkerheten er åpenbart også større med maskin. Her, utenfor Mosul, er det store, åpne

områder, mens i andre områder og land der det er ulendt terreng og jungel, kan ikke slike maskiner brukes.

FRA BOMBERTIL BRØD. I Mosul-området har IS også minelagt hus og bygninger, skoler og lekeplasser. Ryddemaskinen blir derfor brukt til å løfte opp personer for å få innsyn i bygninger og sjekke om huset er «booby trapped», altså full av «minefeller» som IS plasserer i alt fra kjøleskap til i varmeovner og på dører. Det er mange tragiske historier om flyktninger som kommer hjem til hus som ennå står, og blir drept av improviserte miner.

Det er likevel på de åpne jordene maskinen kommer til sin fulle rett. Den er påmontert en stor gaffel som kan manøvreres under minene og så vippe dem opp, i stedet for at den må graves opp for hånd. Så kan de

UENDELIG: Improviserte miner som gjemmer seg rett under jorda så langt øye kan se. Minene hindrer lokalbefolkningen å ta i bruk jorda igjen.

re fremtid

destrueres i trygge omgivelser. Dette har gjort at arbeidet går fem ganger så raskt. Nå som regnet er kommet trenger de ellers så fruktbare jordene ikke lenger bare ligge brakk, men gi hveteavlinger til landsbyen.

SIKKERHET FØRST. Selv med maskiner er minerydding et vanskelig og farlig arbeid der sikkerhet og system står i fokus. Alt arbeidet blir systematisert og evaluert kontinuerlig. Selv da kan det skje ulykker. Å arbeide med eksplosiver vil alltid innebære en viss risiko. Kvalitetssikring av både maskin og rutiner må gjøres konstant.

Minerydder-maskinen i Irak er spesielt tilpasset lokale forhold. For Norsk Folkehjelp er det viktig å være innovativ i arbeidet med minerydding, med bruk av eksempelvis droner og annen ny teknologi. Likevel er det fortsatt mennesker og hunder som er de viktigste redskapene i mineryddingen, også etter IS.

HINDRINGER I VEIEN: Minerydderne i Tadsjikistan bruker timesvis hver uke på å rydde og reparere de ødelagte veiene på vei til minefeltet.

Trosser stup og fosser for å rydde miner i Tadsjikistan

En av de virkelig store utfordringene for Norsk Folkehjelps mineryddere i Tadsjikistan de siste to årene har vært å ta seg fram til minefeltene langt utenfor allfarvei.

NORSK FOLKEHJELP TADSIKISTAN (tekst og foto)

Kjøreturen fra mineryddernes leir til ryddedefeltene i Shohin-distriktet i kommunen Sarichashma, opptil tre mil unna, foregår på steinete veier som bare så vidt er farbare. Minerydderne blir utslitt før de når fram om morgenen fordi de må forsure usikrede passasjer forbi stup og raviner. Når det har regnet, blir veiene fullstendig uframkommelige.

Etter et regnskyll må minerydderne ut og reparere veien før de kan starte på dagens ryddejobb, noe som gir mindre tid til rydding den dagen. De dårlige veiene går også hardt ut over kjøretøyene, og vedlikeholdskostnadene er skyhøye. Noen dager må minerydderne gi opp å komme fram til

mineryddingsfeltet på grunn av fare for jordskred. Så sant det er mulig forsøker minerydderne å bedre veistandarden nok til at det er trygt å kjøre gjennom området.

Et av minefeltene ligger i Khovaling-distriktet i Shugnov kommune, høyt over havet i fjellene sentralt i Tadsjikistan. Det ligger ikke så langt fra basen, men det er likevel en utfordring å komme trygt fram hver dag på grunn av dårlige veier forbi vannfall og stup. Veiene har mange hull og store løse steiner, og minerydderne må trå til for å reparere veien og ofte rekonstruere de delene som er ødelagt av vann. Til tross for alle hindringene rydder Norsk Folkehjelps mineryddere Tadsjikistans miner i henhold til planen.

Rettelse artikkel Up at the Farm

Det har sneket seg med noen feil i artikkelen om bygdefestivalen «Up at the Farm» i forrige nummer:

Gården Nord Torpa ligger i Nordre Land, ikke Søndre Land. Det sto også i artikkelen at en lokal sparebank kjøpte en CD for 5000 kroner. Det var Hedmark Arbeiderparti som kjøpte CD-en.

OVERSKUDD. Vi tar også med en oppdatering fra en av festivalens initiativtakere, Marit Wiik, som kan fortelle at festivalen, etter at regnskapet er oppgjort, gikk med et overskudd på 52 500 kroner. Overskuddet blir overført til Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom.

Nye ledere i Norsk Folkehjelp

Det har blitt ansatt nye ledere for Norsk Folkehjelps internasjonale avdelinger som begge tiltrer stillingene 1. januar 2019.

Gry Ballestad er ansatt som leder for avdelingen Utvikling og humanitært samarbeid, som samarbeider med 230 lokale partnere i 21 land.

– Jeg ser fram til å arbeide i Norsk Folkehjelp som er vel posisjonert og viktige i arbeidet for å støtte et stadig mer presset sivilsamfunn. Dette er et felt i vekst i vår sektor, sier Ballestad som kommer fra Redd Barna.

Per Håkon Breivik er ansatt som leder for avdeling for Humanitær nedrustning og beskyttelse av sivile mot eksplosive våpen.

– Denne jobben er den mest spennende i vår sektor, forteller Breivik. – Særlig fordi Norsk Folkehjelp jobber med hele spekteret fra politisk påvirkning av våpenforbud, til kartlegging og rydding av eksplosiver, sier Breivik, som kommer fra FNs minerydderorganisasjon [UNMAS] i Irak. Han har tidligere jobbet flere år for Norsk Folkehjelp i Norge og i utlandet.

TIL RWANDA: Fra venstre: Hilde Elise Eikenes, Silje Fisktjønmo, Ingunn Brevik, Bjørn Magnus Tenggren Arnesen, Thea Tveter Lysvik, Mari Størvold Holan og Stian Berge. FOTO: TORUNN AASLUND

– Stolte av folka våre i Rwanda!

Seks medlemmer med reiseleder Mari Størvold Holan besøkte nylig Norsk Folkehjelps prosjektland Rwanda. Etter en uke sitter de igjen med mange og sterke inntrykk.

De seks som var med på årets medlemsreise var: Silje Fisktjønmo fra NF Bodø, Stian Berge fra NF Stavanger, Hilde Elise Eikenes fra NF Asker og Bærum, Ingunn Brevik fra NF Ålesund, Thea Tveter Lysvik fra NF Solidaritetsungdom Bislett, og Bjørn Magnus Arnesen fra NF Solidaritetsungdom Bergen

– Å se pågangsmotet til de menneskene som så gjerne ønsker endring i sitt samfunn var det som satte mest inntrykk, forteller Silje.

– Det sterkeste inntrykket jeg sitter igjen med er at Folkehjelpskontoret i Kigali består

av mange fantastiske mennesker som gjør en utrolig bra og viktig jobb. Jeg er utrolig stolt over å være en del av Norsk Folkehjelp og veldig takknemlige for å ha fått møte våre ansatte og partnere i Rwanda, sier Stian.

– Å lytte til ei dame som fortalte om sine mest private problemer gjorde mest inntrykk på meg, forteller Hilde Elise. – Dama møtte vi på et ressursenter hvor det arbeider advokater som kan gi råd/støtte til innbyggerne. Det gjør meg stolt å vite at Norsk Folkehjelp samarbeider med lokale organisasjoner som hjelper mennesker i deres livskriser.

– Det som gjorde mest inntrykk på meg var at til tross for strenge rammer og at man alltid må balansere og tilpasse seg til regjeringens pålegg, så trosser Norsk Folkehjelps kontor og partnere mulige hindringer og jobber hardt og målrettet for å få til endringer i samfunnet, avslutter Thea.

Norsk Protein

– ledd i næringskjeden

www.norskprotein.no

– mer enn et fagforbund

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

LO Media

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

– fellesskap i hverdagen

Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

NORGES RÅESTE TAKSTEIN

Sørmarka
KONFERANSEHOTELL

 Fred. Olsen & Co.

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Avd. 3 Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Avd. 5

Fellesforbundet
Avd. 10

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 650

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet
Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT
Forbundet
Elektroarb.

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

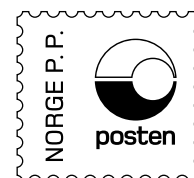
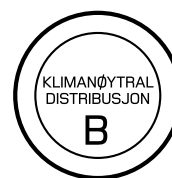
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp